

NAKUUSA – VI VIL OG VI KAN

EN OPFØLGNING PÅ YOUTH FORUM I ILULISSAT 2011

12:12

ELSE CHRISTENSEN

12:12

NAKUUSA – VI VIL OG VI KAN

EN OPFØLGNING PÅ YOUTH FORUM I ILULISSAT 2011

ELSE CHRISTENSEN

KØBENHAVN 2012
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

NAKUUSA – VI VIL OG VI KAN. EN OPFØLGNING PÅ YOUTH FORUM I ILULISSAT
2011

Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk
Afdelingen for børn og familie

Undersøgelsens følgegruppe:

Kunuunnguaq Fleischer, Departementet for Uddannelse og Forskning
Simon Lennert, KANUKOKA, De Grønlandske Kommuners Landsforening
Susie Marthins, Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling
Klaus Møller, Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling
Tina Dam Rasmussen, MIPI, Videnscenter om Børn og Unge
Ella Skifte, PAARISA, Det Grønlandske Sundhedsvæsen
Charlotte Ørnskov, UNICEF Danmark

ISSN: 1396-1810
e-ISBN: 978-87-7119-096-0

Layout: Hedda Bank
Forsidefoto: Søren Skarby

© 2012 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.
Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's
publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	5
	RESUMÉ	7
1	INDLEDNING	11
	Børnetopmødet i Ilulissat	12
	Indhold i spørgeskemaet	13
	Indhold i rapporten	14
2	DE UNGE PÅ TOPMØDET	15
	Udvælgelsen af topmødets deltagere	15
	Sammenfatning	22

3	SOCIALE FORHOLD, SOM DE UNGE SER	23
	Sociale forhold, som de unge ser	25
	Svag skolegang, ingen uddannelse og intet arbejde	27
	Unge psykiske vanskeligheder	28
	Sammenfatning	30
4	HVILKE SOCIALE PROBLEMER DER SKAL GØRES NOGET VED	33
	Problemfyldt brug af cigaretter, alkohol og hash	34
	Seksuelle overgreb	34
	Mere individuelle problemer	35
	Sammenfatning	35
5	AT TALE OM OG AT HANDLE PÅ SOCIALE PROBLEMER	37
	Forskel mellem piger og drenge	37
	Svært at tale om	38
	Hvem har ansvaret for, at der gøres noget?	38
	Sammenfatning	39
	LITTERATUR	41
	SFI-RAPPORTER SIDEN 2011	43

FORORD

I løbet af de seneste år er Grønland begyndt at arbejde efter nye tanker inden for det sociale og økonomiske område. En af de væsentlige ting er, at man arbejder på at få almindelige mennesker til at tage mere socialt ansvar for sig selv og for andre menneskers almene trivsel og til at deltage mere aktivt for at bidrage til løsningen af sociale, arbejdsmæssige og økonomiske problemer.

Denne rapport belyser de unges rolle i denne sammenhæng. Den handler om en gruppe helt unges kendskab til sociale problemer og om, hvad de unge mener, der bør gøres noget ved. NAKUUSA, der betyder ”lad os være stærke”, er et projekt, der gennemføres af Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling i Grønlands Selvstyre og UNICEF Danmark. Projektet består af en række aktiviteter, der skal sikre, at børns vilkår og rettigheder styrkes i Grønland. SFI har fået som konsulentopgave at følge en del af projektet.

Målet er, at der skal skaffes en ny viden, som kan indgå i det almindelige arbejde i projektet NAKUUSA. Projektet løber over 4 år, og der udkommer en mindre rapport i hvert af årene 2012, 2013, 2014 og 2015.

Denne rapport er den første fra projektet. Den består af resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse af 38 unge 13-15-årige, som i oktober 2011 deltog i NAKUUSA Youth Forum i Ilulissat. Målet med rap-

porten er at afdække de unges viden om og holdning til sociale problemer og sociale muligheder. Data for de unge, der deltog i NAKUUSA's Youth Forum, suppleres i løbet af 2012 med data fra elever fra de ældste klasser i 4-5 folkeskoler forskellige steder i Grønland, så der kan komme et mere fyldigt billede af de unges holdninger og meninger.

Rapporten er udarbejdet af seniorforsker, mag.art. Else Christensen. Cand.jur. Inger Koch-Nielsen, tidligere forskningsleder ved SFI, har været ekstern referee på rapporten.

Rapporten er finansieret af UNICEF Danmark.

København, april 2012

JØRGEN SØNDERGAARD

RESUMÉ

Denne rapport er den første i en undersøgelse, hvor SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd følger unge, som har deltaget i NAKUUSA Youth Forum, der blev afholdt i Ilulissat i oktober 2011. NAKUUSA (der på dansk betyder: Lad os være stærke) er et projekt, der gennemføres af Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling, Selvstyret i Grønland og UNICEF Danmark. Projektet består af en række aktiviteter, der skal sikre, at børns vilkår og rettigheder styrkes i Grønland. NAKUUSA Youth Forum, også kaldet Børnetopmødet, er den første store aktivitet.

Rapporten indeholder resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse af 38 13-15-årige unge fra alle dele af Grønland, som deltog i NAKUUSA Youth Forum. De unge er blevet spurgt om:

- Deres viden om og holdning til sociale muligheder og (især) sociale problemer
- Deres vurdering af, hvor alvorlige, de mener, problemerne er
- Hvilke problemer der efter de unges mening bør gøres noget ved
- Hvem der har ansvaret for at gøre noget
- Hvem de unge selv og deres familier er.

Der er ikke spurgt om de unges personlige erfaringer. Rapporten fokuserer udelukkende på de unges almene viden og holdninger.

DE UNDERSØGTE UNGE HAR RESSOURCER

De unge, der har deltaget i topmødet, må karakteriseres som unge med ressourcer. Det er unge, der tror på sig selv, har lyst til livet og har planer om at få en uddannelse og komme videre i en spændende tilværelse som voksne. Udsagnene i rapporten kan derfor ikke uden videre læses som et udtryk for, hvad alle unge i Grønland mener. Denne første af de fire rapporter i serien omfatter kun de 38 unge, der var blandt de 39, der deltog i Youth Forum. I 2012 suppleres undersøgelsen med tilsvarende oplysninger for unge i de ældste klasser fra 4-5 skoler fra forskellige dele af Grønland. Det vil give lidt flere informationer og lidt større baggrund for at udtale sig om viden og holdninger hos unge i Grønland. En rapport fra den undersøgelse forventes at foreligge primo 2013.

De unge, der har deltaget i Youth Forum, giver udtryk for, at det er vigtigt, at unge bliver hørt. De mener også, det er vigtigt, at unge deltager i diskussionen om unges sociale muligheder og problemer. De fleste synes, de selv har en "god" eller en "nogenlunde god" viden om sociale muligheder og sociale problemer. Der er dog en større andel af pigerne end af drengene, der mener, de har en god viden om sociale muligheder og sociale problemer.

SOCIALE PROBLEMER

De sociale problemer, de unge især fokuserer på, er et tidligt forbrug af cigaretter, hash og alkohol samt forældres brug af alkohol og hash. De unge peger desuden på seksuelle overgreb, druk og kriminalitet blandt unge som sociale problemer, ligesom de er opmærksomme på problemer i form af svag skolegang, ingen uddannelse efter folkeskolen og intet arbejde til unge. De unge er i mindre grad opmærksomme på, at unges forskellige psykiske vanskeligheder kan betegnes som sociale problemer.

Spørgsmål, der peger på forhold, der kunne tolkes som sociale ressourcer, får ikke mange bekræftende svar. Det virker, som om sådanne forhold ikke fremtræder specielt synlige for de unge. Sammenfattende kan man derfor sige, at de unge er mere opmærksomme på sociale problemer end på sociale ressourcer.

DER SKAL HANDLES

De unge mener – stort set – at der skal gøres noget ved de nævnte problemer. Men de har især fokus på, at der bør gøres noget ved det store forbrug af alkohol og hash, både hos unge og hos forældre. Det problem, der er færrest unge, som mener, der skal gøres noget ved, er individuelle psykiske problemer. Dette resultat svarer til, at der også var få af de unge, der var opmærksomme på individuelle psykiske problemer. Her er der dog en forskel mellem piger og drenge, idet piger i højere grad end drenge mener, der bør gøres noget ved dette problem.

DER TALES IKKE OM SOCIALE PROBLEMER

Der er stor forskel på, hvor meget de unge taler om sociale problemer med deres jævnaldrende. Piger taler oftere med jævnaldrende, end drenge gør, men både piger og drenge synes, det er svært at tale om.

Konklusionen er, at samtidig med at de unge har kendskab til, at der findes sociale problemer, finder de det svært at tale om sociale problemer, ligesom de kun sjældent taler med jævnaldrende om sociale problemer.

ANSVAR FOR AT LØSE SOCIALE PROBLEMER

Næsten alle de unge mener, det især er forældre, der har ansvar for, at der sker noget. Omkring halvdelen af de unge peger samtidig på, at der efter deres opfattelse også ligger et ansvar hos politiet, hos de unge selv, hos psykologer, hos skolen, hos ansatte i forskellige departementer og kommuner samt hos landspolitikere og kommunalpolitikere. Igen er der her en kønsforskel, idet drengene i særlig grad mener, politiet har et ansvar, mens pigerne i særlig grad mener, at ansvaret ligger hos psykologerne.

Spørgsmålene om, hvem der har ansvaret for at løse sociale problemer, er vanskelige spørgsmål, som ikke har nogen enkle svar. Flere af de unge har formentlig også haft lidt svært ved at besvare spørgsmålene.

Med dette forbehold er den sammenfattende konklusion om ansvaret for at løse sociale problemer, at de unge har svært ved at få øje på direkte løsningsmodeller til de vanskeligheder, de kan beskrive. Konklusionen er præget af, at der ofte gives mere holdningsprægede end handlingsprægede svar på spørgsmålene om løsninger. Der er fx en del af de unge, der svarer, at man må tage sig sammen, så man ikke drikker for meget. Samtidig er der ikke nogen anvisninger på, ”hvordan” man tager sig sammen, eller hvordan man eventuelt kan arbejde sammen med an-

dre for at mindske et stort alkoholforbrug. Det skal dog siges, at også blandt voksne vil der formentlig være flere holdningsprægede end handlingsprægede svar, for det er svære spørgsmål.

ANBEFALING

Undersøgelsen anbefaler, at man tager fraværet af handlingsprægede svar som udgangspunkt for det fremtidige arbejde og den fremtidige debat. De unge har i vid udstrækning viden om og holdninger til de eksisterende sociale problemer, men de har en mere begrænset viden om, hvad man kan gøre. Det betyder, at der er risiko for, at der i særlig grad fokuseres på holdninger og på, hvad der er ”rigtigt” og ”forkert”, i stedet for på, hvordan der kan handles i forhold til de nævnte sociale problemer, både når det drejer sig om almindelige menneskers muligheder i hverdagen, og når det drejer sig om en mere professionel indsats.

En mulighed for at komme videre på den måde er, at man i langt højere grad lader hvordan-udsagn indgå i debatten i form af eksempler og mere handlingsprægede formuleringer i diskussionen.

INDLEDNING

Projektet NAKUUSA (på dansk: Lad os være stærke) gennemføres af Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling, Selvstyret i Grønland og UNICEF Danmark. NAKUUSA startede i januar 2011 og fortsætter til og med udgangen af 2014. Projektet består af en række aktiviteter, der skal sikre, at børns vilkår og rettigheder styrkes i Grønland (se www.nakuusa.gl). Den første aktivitet i projektet NAKUUSA var et børnetopmøde under titlen NAKUUSA Youth Forum. Det blev afholdt i Ilulissat i oktober 2011.

Denne rapport er den første i et forløb, hvor SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd følger unge fra NAKUUSA Youth Forum og følger op på Forummets arbejde. Rapporten indeholder resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse med 38 af de 39 unge, som deltog i Youth Forum i oktober 2011. Målet for SFI's undersøgelse er at afdække og følge de unges viden om, holdning til og syn på egne vilkår samt deres viden om, holdning til og syn på sociale muligheder og sociale problemer, herunder gennem de fire år at følge, om der er tegn på ændringer i de unges viden og holdninger. Undersøgelsen skal desuden gerne skaffe en ny og anvendelig viden, som kan indgå i det fortsatte arbejde i projektet NAKUUSA.

I 2012 følges der op med en stort set tilsvarende spørgeskemaundersøgelse med 13-15-årige elever fra 4-5 forskellige skoler i Grønland.

I 2013 gennemføres der en ny spørgeskemaundersøgelse med de unge, der deltog i Youth Forum i 2011, og i 2014 afsluttes opfølgningen med endnu en spørgeskemaundersøgelse af nogle nye 13-15-årige elever fra 4-5 forskellige skoler. Der skrives i alt fire rapporter, der udkommer i marts/april i henholdsvis 2012, 2013, 2014 og 2015.

BØRNETOPMØDET I ILULISSAT

Børnetopmødet – NAKUUSA Youth Forum – var arrangeret for unge i alderen 13-15 år, og alle unge i Grønland kunne søge om at deltage. I alt var der 149 unge fra hele landet, der søgte om at komme med. Det svarer til cirka 6 pct. af alle 13-15-årige.

I alt 39 af de unge, der havde søgt om det, blev udvalgt til at deltage i topmødet. Antallet af piger, der deltog i topmødet, var større end antallet af drenge. Det afspejler, at der var langt flere piger end drenge, der søgte om at deltage.

Det væsentligste kriterium for at kunne være med var, at den unge havde gjort sig nogle tanker om børn og unges forhold, ligesom den unge gerne skulle have nogle overvejelser om, hvorfor han eller hun ønskede at deltage. Desuden måtte den unge gerne have nogle ideer til, hvordan han eller hun ønskede at viderebringe erfaringer fra topmødet, når han eller hun kom hjem. Endelig var det et mål, at der skulle være unge deltagere fra alle dele af Grønland samt unge fra såvel byer som bygder.

Under topmødet udfyldte de unge det spørgeskema, der danner baggrund for rapporten. I alt 37 unge, 22 piger og 15 drenge, udfyldte det samlede spørgeskema, mens én ung udfyldte skemaet delvist, og én ung ikke udfyldte skemaet. Rapportens udsagn og konklusioner er baseret på de udfyldte spørgeskemaer.

RESULTATERNE GÆLDER IKKE FOR ALLE UNGE

Rapporten formidler udelukkende udsagn fra deltagerne i børnetopmødet. Resultaterne kan derfor ikke læses som udsagn, der gælder for alle unge i Grønland. Rapporten skal læses som det første trin i en forhåbentlig spændende bevægelse i debatten mellem unge og debatten mellem unge og voksne. Det skal dog understreges, at det er vigtigt at være

opmærksom på, at rapporten ikke indeholder repræsentative udsagn, der er dækkende for alle unge.

I den næste rapport, der udkommer i begyndelsen af 2013, vil der være udsagn fra en større del af de grønlandske unge, og det vil dermed i højere grad være muligt at vurdere, hvad unge i Grønland generelt ved og mener.

INDHOLD I SPØRGESKEMAET

Spørgeskemaet er udarbejdet af SFI i samarbejde med Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling samt UNICEF Danmark. Det er dels baseret på undersøgelsen *Børn i Grønland* (Christensen, Kristensen & Baviskar, 2009), dels på viden fra undersøgelser, der beskæftiger sig med grønlændere, grønlandsk hverdagsliv og grønlandsk identitet nu og tidligere (Brochmann, 1992; Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling, 2011; Folkver & Hvilsom, 1994; Heinrich, 2010; Joelsen, 2011; Kalig & Bannerjee, 2007; Nathansen, 2004; Schiermacher, 2010).

Spørgeskemaet indeholder spørgsmål vedrørende de unges viden om og holdning til sociale muligheder og sociale problemer i Grønland, samt spørgsmål om, hvordan de unge har det sammen med andre unge, og om fritidsaktiviteter. Desuden er der en række spørgsmål om de unges opfattelse af, hvor alvorlige, de mener, forskellige sociale problemer er, hvad der efter de unges mening bør gøres noget ved, samt hvem der har ansvaret for, at der sker noget. Endelig er der spørgsmål, der mere generelt afdækker de unge selv og deres familier, så man kan danne sig et billede af, hvilke unge mennesker det er, der har deltaget i undersøgelsen.

For at sikre, at de unge er klar over, hvad de bliver spurgt om, er der i forbindelse med flere spørgsmål først en helt kort beskrivelse af, hvad der menes med spørgsmålet. Spørgeskemaet kunne udfyldes i såvel en grønlandsk som en dansk udgave. Til sidst i spørgeskemaet var der plads til kommentarer. Mange unge har her skrevet kommentarer til såvel skemaets spørgsmål og til forløbet af topmødet. Hvor det er relevant, er disse kommentarer sat ind i rapporten som citater.

Det ligger uden for rapportens formål at få at vide, hvilke sociale problemer de unge eventuelt selv har oplevet. Der er derfor ingen spørgsmål om de unges personlige erfaringer. Rapporten fokuserer udelukkende på de unges almene viden og holdninger.

INDHOLD I RAPPORTEN

Rapporten er bygget op, så den har fire afsnit. I kapitel 2 er der en redegørelse for, hvilke unge der deltog i topmødet. Kapitlet redegør for de unges alder, hvilken skoleklasse de går i, deres sociale netværk og fritidsinteresser samt de unges uddannelsesplaner og fremtidsdrømme. Målet med kapitel 2 er at give et billede af, hvem der har besvaret spørgeskemaet, så man bedre kan vurdere de refererede udsagn. Redegørelsen giver desuden mulighed for at se på forskelle og ligheder mellem disse unge og de unge, der kommer til at besvare et nogenlunde tilsvarende spørgeskema i 2012.

Kapitel 3 belyser de sociale forhold, som de unge ser, og dækker både sociale muligheder og sociale problemer. I spørgeskemaet er der lagt størst vægt på sociale forhold, der betegnes som problemer. Målet er at få et indtryk af, hvad de unge i særlig grad er optaget af, når de skal karakterisere, hvad de anser for sociale problemer. Afsnittet sluttet med et kort referat af dele fra slutdokumentet fra topmødet, hvor temaet sociale problemer også berøres.

Kapitel 4 handler om, hvilke af de nævnte sociale problemer, som de unge mener, der skal gøres noget ved. Udgangspunktet er listen over problemer, som indgår i det foregående kapitel, og der er især tale om en prioritering af, hvor alvorlige problemerne anses for at være. Kapitlet kan på denne måde læses som en uddybning af det foregående kapitel.

Kapitel 5 handler om, hvad der efter de unges mening kan og bør gøres noget ved, herunder om det er noget, de taler med andre om. Der er en ganske kort redegørelse for forskelle mellem piger og drenge. Afsnittet slutter med en redegørelse for, hvem der efter de unges opfattelse i særlig grad har ansvaret for at handle på de sociale problemer.

DE UNGE PÅ TOPMØDET

Et væsentligt spørgsmål er at finde ud af, hvem de unge, der deltog i topmødet, er. De er ikke repræsentative for alle unge i alderen 13-15 år, men repræsenterer de et særligt udsnit af de unge?

UDVÆLGELSEN AF TOPMØDETS DELTAGERE

De unge deltagere i NAKUUSA Youth Forum blev udvalgt blandt de unge fra hele Grønland, som reagerede på et opslag om mødet med en opfordring til at søge om at komme med. Det var de unges eget valg at reagere på opslaget, ligesom de selv kunne bestemme, hvordan de ville begrunde deres ønske om at deltage.

De unge er således tilfældigt udvalgt i den forstand, at der ikke er tale om en gruppe unge, der på forhånd var udpeget til at være med. Men alligevel var der tre væsentlige kriterier, som skulle opfyldes, for at den unge kunne få lov til at deltage. De unge skulle være mellem 13 og 15 år gamle, de skulle interessere sig for unges forhold og aktivt have lyst til at være med i en debat om unges sociale forhold. Desuden blev der lagt stor vægt på, at der skulle være deltagere fra såvel by som bygd og fra hele Grønland. Med denne udvælgelsesprocedure kan de 39 unge, der

deltog, selvfølgelig ikke defineres som værende repræsentative for alle unge i Grønland.

ALDER OG SKOLEKLASSE

Alle 38 unge, der har besvaret spørgeskemaet, har oplyst deres alder og skoleklasse. Halvdelen af de unge (i alt 19) er født i 1997. Det vil sige, at de i 2011 var 14 år gamle. 11 er født i 1996 og var 15 år gamle, mens otte er født i 1998 og var 13 år gamle. Svarende til dette gik 19 unge i 9. klasse, 10 i 10. klasse og syv i 8. klasse. (To unge har ikke oplyst, hvilken klasse de gik i). I alt 23 piger og 15 drenge deltog i undersøgelsen.

BOPÆL

Alle de 38, der har besvaret spørgeskemaet, har angivet deres bopæl. Der er relativt mange unge deltagere, som bor i en bygd. I alt 10 unge bor i en bygd, mens 28 bor i en by. Når det gælder alle børn og unge, er der ifølge Grønlands Statistik mindre end 20 pct., som bor i en bygd. Det vil sige, at hvis udvalget skulle svare til, hvor børn og unge reelt bor, skulle der kun have været omkring syv unge med fra byggerne. Generelt er de unge fra byggerne derfor med i et helt tilfredsstillende omfang. Tabel 2.1 viser, hvilke kommuner de unge, der deltog i børnetopmødet, bor i.

TABEL 2.1

Piger og drenge fordelt efter bopælskommune. Antal.

Kommune	Antal piger	Antal drenge	Samlet antal unge
Qaasuitsup Kommunia	8	7	15
Qeqqata Kommunia	5	1	6
Kommuneqarfik Sermersooq	6	5	11
Kommune Kujalleq	4	2	6
Alle kommuner	23	15	38

Kilde: Spørgeskema på børnetopmødet i Ilulissat, oktober 2011.

Der er flest unge fra Qaasuitsup Kommunia. Qaasuitsup Kommunia er den nordligste af Grønlands fire kommuner. Den strækker sig fra Diskobugten til det nordligste beboede sted i Grønland, byen Qaanaaq med omkringliggende bygder. Qaasuitsup Kommunia består af de tidligere kommuner: Kangaasiaq, Aasiaat, Qeqertarsuaq, Qasigiannnguit, Ilulissat, Uummannaq, Upernavik og Qaanaaq. Der er unge deltagere fra alle byer og fra adskillige bygder i kommunen.

Dernæst er der mange deltagere fra Kommuneqarfik Sermersooq. Kommuneqarfik Sermersooq er også en meget stor kommune, der stræk-

ker sig fra det vestlige Grønland over indlandsisen til Østgrønland. Hovedstaden Nuuk er den største by i kommunen. Desuden indgår byerne Ivittuut og Paamiut fra Vestgrønland i kommunen samt Tasiilaq med fem omkringliggende bygder og den meget nordligere beliggende Ittoqqormiit, begge i Østgrønland, også i kommunen. Det er unge fra de nævnte byer (undtagen Ivittuut) samt fra flere bygder, der har deltaget i børnetopmødet.

Der er færre unge deltagere fra de to sidste kommuner. Dette skyldes primært, at kommunerne ikke har en lige så stor geografisk udstrækning. Det er derfor lettere at få "dækket" kommunernes boligområder med færre unge. Qeqqata Kommunia ligger i Vestgrønland mellem Kommuneqarfik Sermersooq og Qaasuitsup Kommunia. Den består af byerne Maniitsoq og Sisimiut samt nogle få bygder (herunder Kangerlussuaq, der har Grønlands internationale lufthavn). Der er unge deltagere fra kommunens to byer og fra flere bygder.

Endelig er der også færre unge med fra Kommune Kujalleq, der er den sydligste og arealmæssigt mindste kommune. Kommune Kujalleq består af byerne Nanortalik, Qaqortoq og Narssaq samt en række bygder. Igen er der unge deltagere fra kommunens byer og fra flere bygder.

Det betyder, at alle områder er repræsenteret blandt de unge deltagere. I hele Grønland er der cirka en tredjedel af børn og unge (under 15 år), som bor i Qaasuitsup Kommunia, og cirka en tredjedel, der bor i Kommuneqarfik Sermersooq, mens den sidste tredjedel bor i enten Qeqqata Kommunia eller Kommune Kujalleq. Deltagerne i børnetopmødet er således valgt, så de kommer fra alle dele af Grønland og dermed i vid udstrækning kan dække alle beboede områder.

FAMILIEFORHOLD

Der er 36 unge, der har besvaret spørgsmålene om familieforhold. De fleste af de unge bor sammen med begge forældre (24 unge). Fem bor sammen med deres mor, som bor uden nogen partner, tre bor sammen med deres mor og mors nye mand, tre bor på skolehjem (børn fra bygder, der er flyttet på skolehjem i en by for at afslutte folkeskolen), og en ung bor på en døgninstitution.

I alt 29 af de unge oplyser, at deres mor har et arbejde, mens 30 oplyser, at deres far har et arbejde. De fleste af de unge har flere søskende, og placeringen i søskendeflokken fordeles på den måde, at cirka en tredjedel af de unge er det ældste barn, en tredjedel er det yngste barn, og en tredjedel er et barn, der hverken er yngst eller ældst.

SOCIALT NETVÆRK

Gennemgangen af de unges sociale netværk skal give et billede af, hvem de unge kender, hvem de er knyttet til, og hvordan de opfatter reglerne for fællesskab med andre unge. Alle 38 deltagere i spørgeskemaundersøgelsen har besvaret spørgsmålene om socialt netværk. Næsten alle unge fortæller, at de som regel er sammen med nogenlunde jævnaldrende unge, når de har fri fra skole. Kun 5 pct. (2 unge) svarer, at de tit er alene, fordi de ikke har nogen at være sammen med.

I alt 71 pct. (27 unge) svarer, at de som regel er med i en fast gruppe, som holder sammen. 24 pct. (9 unge) fortæller, at de er nogle stykker, der som regel er sammen, uden at de dog vil karakterisere det som en fast gruppe. Kun 5 pct. (2 unge) har ikke nogen faste personer, som de er sammen med. Det er de samme to, som nævner, at de tit er alene, fordi de ikke har nogen at være sammen med.

KENDER VENNER FRA SKOLEN

Langt de fleste unge, i alt 74 pct. (28 unge), går i skole sammen med de unge, som de er mest sammen med. Svaret er måske ikke så mærkeligt, dels er det i skolen, man tilbringer mange timer, dels kommer flere af de unge fra så små beboelsesområder, at der kun er én skole. Flere nævner dog også andre begrundelser. De kan fx have lært hinanden at kende gennem forældrene, som er venner, de kan være i familie med hinanden, eller de kan bo i nærheden af hinanden.

I alle tilfælde er der tale om svar, som er typiske for mennesker i Grønland. Medmindre man bor i Nuuk, Sisimiut eller Ilulissat, må man næsten nødvendigvis gå i skole sammen, bo i nærheden af hinanden, have forældre, der er venner og/eller være i familie.

AT VÆRE POPULÆR

De unge er spurgt om, hvorvidt de tror, de er mere eller mindre populære end deres jævnaldrende. 45 pct. (17 unge) mener, de er lige så populære som andre, mens 34 pct. (13 unge) mener, de måske er lidt mere populære end andre jævnaldrende. De sidste 21 pct. (8 unge) har sat kryds ved ikke eller tror, de måske er mindre populære.

De unge bliver også spurgt om, hvad der betyder noget for, om man er populær eller ej. Flertallet svarer, at det er vigtigt at være sød og venlig, at være god til at finde på noget at lave sammen, at sige sin mening, når noget bliver drøftet, at lade være med at sige for meget om an-

dre, at have mange venner og at være god til at holde på en hemmelighed, se tabel 2.2.

TABEL 2.2

De unge pigers og drenges angivelse af, hvad der betyder noget for, om man er populær. Mulighed for at angive flere svar. Procent.

Godt at være:	Piger	Drenge	Alle
Sød og venlig	95	85	91
God til at finde på noget at lave sammen	82	79	81
Sige sin mening, når noget bliver drøftet	86	69	80
Lade være med at sige for meget om andre	86	69	80
Have mange venner	78	54	68
Være god til at holde på en hemmelighed	57	54	56
Være god til sport	40	54	45
Være dygtig i skolen	58	25	45
Se godt ud	38	38	38
Have smart tøj	40	31	36
Have en flot mobiltelefon	10	14	12
Antal i alt	22	14	36

Anm.: N = 36, dvs. de resterende to ubesvarede ikke indgår i beregningerne.

Kilde: Spørgeskema på børnetopmødet i Ilulissat, oktober 2011.

Svarene afspejler dels, at der er temmelig stor enighed om, hvad der betyder noget for at blive populær, dels at der på visse punkter er store forskelle mellem piger og drenge. For begge køn er det vigtigste at være sød og venlig og at være god til at finde på noget at lave sammen.

Både for pigerne og for drengene (men mest for pigerne) betyder det desuden noget at sige sin mening, når noget bliver drøftet, og at lade være med at sige for meget om andre.

Det mest bemærkelsesværdige er, at det at være dygtig i skolen har en langt større betydning for pigerne end for drengene, når det handler om at være populær. Til gengæld mener drengene i lidt højere grad end pigerne, at det betyder noget at være god til sport.

Begge køn er enige om, at det betyder noget at se godt ud og at have smart tøj, ligesom begge køn er enige om, at en smart mobiltelefon ikke har den store betydning for, om man bliver populær. Dog er der en enkelt, der skriver:

Jeg har sat kryds i midten af det spørgsmål [om hvad der skal til, for at man bliver populær], fordi nogle børn og unge får faktisk flere venner, når de har enten en fed mobil, er gode til sport eller har flot tøj.

UDDANNELSESPLANER FOR FREMTIDEN

På et spørgsmål om, hvorvidt de unge har tænkt sig at tage en uddannelse, når folkeskolen er afsluttet, er der 33 unge, der svarer, at de skal i gang med en uddannelse. Selvom ikke alle endnu helt klart ved, hvilken uddannelse de skal i gang med, er de helt sikre på, at de skal have en uddannelse. To af de unge svarer, at de måske skal i gang med en uddannelse, og kun tre unge svarer, at de ikke mener, de skal i gang med en uddannelse.

I alt 27 af de unge svarer desuden, at de allerede nu har planer om, hvad de skal lave, når de er færdige med skolen, mens de resterende 11 endnu ikke er helt klar med planerne.

DRØMME OM FREMTIDEN

De unge er også blevet spurgt om, hvorvidt de har nogle drømme om, hvad de gerne vil have, der skal ske i fremtiden. I alt er der 10 udsagn i skemaet, som de kan besvare med ”ja”, ”måske”, ”nej” eller ”ved ikke”. Tabel 2.3 viser antallet af unge, der har svaret ”ja” til de forskellige udsagn. Tabellen er opstillet efter antal udsagn og er inddelt efter antal piger og drenge, der svarer ”ja” til hvert udsagn.

TABEL 2.3

Antal piger og drenge fordelt efter drømme om fremtiden. Mulighed for at angive flere svar.

Drømmer om at:	Antal piger	Antal drenge	Samlet antal unge
Få en uddannelse	21	15	36
Være et glad menneske	21	14	35
Synes livet er spændende	16	15	31
Komme ud at rejse	16	13	29
Hjælpe andre	18	10	28
Bo i Grønland	12	11	23
Få børn	15	8	23
Få en fast partner	13	9	22
Være interesseret i politik	7	6	13
Få min uddannelse i Grønland	5	5	10
Antal i alt	22	15	37

Anm.: N = 37 dvs. en ubesvaret, der ikke indgår i beregningsgrundlaget.

Kilde: Spørgeskema på børnetopmødet i Ilulissat, oktober 2011.

De unges udsagn om deres drømme skal naturligvis læses med det forbehold, at spørgsmålene er besvaret af unge i alderen 13-15 år. For nogle af de unge kan det derfor være alt for tidligt seriøst at begynde at drømme om fast partner og børn. Samtidig har næsten alle drømme om at få en uddannelse og om at få et liv, hvor man kan være et glad menneske,

der synes, at livet er spændende. Langt fra alle de unge drømmer om at bo i Grønland, når de bliver voksne. Men 23 ud af de 37, der har besvaret spørgsmålet, gør. Tre unge svarer direkte, at de ikke drømmer om at bo i Grønland, mens de resterende 11 er i tvivl. Tilsvarende er der kun et mindretal, der drømmer om at få deres uddannelse i Grønland. For deres vedkommende kan der meget vel være tale om, at de unge har nogle uddannelsesønsker, som ikke kan realiseres i Grønland.

Piger og drenge svarer lidt forskelligt. Piger vil have en uddannelse, vil være glade for livet og vil hjælpe andre, mens drenge vil have en uddannelse, vil synes, at livet er spændende, og vil ud at rejse.

DEJLIGT AT VÆRE MED PÅ TOPMØDET

De fleste giver udtryk for, at det har været en god oplevelse at være med på børnetopmødet. Det illustreres af de forskellige kommentarer, de unge har skrevet i spørgeskemaerne:

Det har været virkelig sjovt at være med i NAKUUSA Youth Forum! Tak!

Spørgeskemaet giver nogle eftertanker, og nogle gange er spørgsmålene svære at svare på. Men de er også sjove og spændende, men nogle af spørgsmålene kunne faktisk godt være mere spændende.

Jeg vil for det første sige tak til NAKUUSA for at have været med. Jeg er også meget interesseret i, hvilke holdninger og meninger de andre unge har.

Jeg vil gerne takke NAKUUSA for at have været med og for den rejse, jeg har været igennem. Vi er blevet passet rigtig godt. Det bliver svært at sige farvel til alle, og det vil være svært at komme over det. Jeg vil bare lykønske alle og sige tusind tak til alle.

Jeg vil gerne sige tak til NAKUUSA for at have været med til topmødet.

Jeg vil også gerne sige tak til NAKUUSA for at have været blandt de udvalgte, topmødet er bare super. Jeg har ikke haft nogen dårlige dage under topmødet.

SAMMENFATNING

De unge fra topmødet kan nok bedst karakteriseres som unge med en række ressourcer. Det er unge, der klarer sig, unge, der tror på livet, og unge, som tror på sig selv. De fleste har formentlig mere støtte fra forældrene, end den gennemsnitlige unge har, og har måske også forældre, der har det lidt bedre end gennemsnittet.

Det væsentligste er nok, at det er unge, som har lyst til livet, som vil have noget ud af det, som har planer om at få en uddannelse, og som utroligt gerne vil deltage, vil lytte og ønsker, at andre hører det, de har at sige.

SOCIALE FORHOLD, SOM DE UNGE SER

De første spørgsmål i skemaet handler om, hvor god en viden de unge mener, de selv har, og om, hvordan de har fået deres viden. Dernæst er der nogle spørgsmål om, hvorvidt de unge mener, det har en betydning, at unge deltager i den sociale debat.

DET ER VIGTIGT, AT VI ER MED

Alle de unge (på nær en enkelt) svarer ”ja” til, at det er vigtigt, at de unge selv deltager i diskussionen om unges sociale muligheder og sociale problemer. Tilsvarende oplyser 34 af de 37 unge, der har besvaret spørgsmålet, at de interesserer sig ”meget” eller ”i nogen grad” for at tale om sociale muligheder og sociale problemer.

Svarene afspejler kriterierne for at komme til at deltage i topmødet og kan derfor tolkes som, at udvælgelsesproceduren på dette felt har fungeret. Deltagerne i topmødet er unge, som er engagerede i diskussionen af unges sociale muligheder og sociale problemer, og som har noget, de gerne vil sige, og som de forventer, der bliver lyttet til.

Flere unge fandt, at det var lidt for lidt bare at skulle udfylde et spørgeskema. De havde mere på hjerte, som de gerne ville have, at der blev lyttet til. En tilføjede denne kommentar i skemaet:

Jeg ville gerne have haft nogle spørgsmål, som gik inden under de unges hverdag, altså hvordan man kan forbedre deres hver-

dag. På en mere præcis måde, altså hvor spørgsmålene er mere skriftlige, så man kan få et mere præcist svar på de spørgsmål. Det gad jeg godt have, så man bedre kan fortælle, hvad det er, man har i selve sin hjerne.

EN NOGENLUNDE GOD VIDEN

Det første spørgsmål i skemaet lyder: ”Hvor meget synes du, at du i dag ved om unges sociale muligheder og sociale problemer i Grønland?” Spørgsmålet kunne besvares med enten: ”jeg har en god viden”, ”jeg har en nogenlunde god viden”, ”jeg ved kun lidt” eller ”jeg har ingen viden”.

Som det fremgår af tabel 3.1, svarer de fleste unge, at de har en ”god” eller ”en nogenlunde god viden” om unges sociale muligheder. I alt 76 pct. (28 unge) giver et sådant svar, mens 24 pct. (9 unge) svarer, at de kun ved lidt, eller at de ikke har nogen viden.

TABEL 3.1

Unge pigers og drenges angivelse af egen viden om sociale muligheder og sociale problemer. Kun mulighed for at angive et svar. Procent.

Den unges udsagn:	Piger	Drenge	Alle
Jeg har en god viden	18	13	16
Jeg har en nogenlunde god viden	68	47	60
Jeg ved kun lidt	5	40	19
Jeg har ingen viden	9	0	5
Antal i alt	22	15	37

Anm.: N = 37, dvs. en ubesvaret, der ikke indgår i beregningerne.
Kilde: Spørgeskema på børnetopmødet i Ilulissat, oktober 2011.

Ser man nærmere på svarene, er der en forskel på pigers og drenges svar, idet 86 pct. (i alt 19 af de 22 piger) og 60 pct. (i alt 9 af de 15 drenge) svarer, at de har ”en god” eller ”en nogenlunde god viden” om unges sociale muligheder og problemer. Man skal dog her være opmærksom på, at der er så få unge med i undersøgelsen, at man skal være forsigtig med at udtale sig om forskelle mellem pigers og drenges svar.

JEG HAR HØRT OM DET FRA MINE FORÆLDRE OG I SKOLEN

De fleste unge, nemlig 78 pct. (i alt 28 unge), fortæller, at de har hørt om sociale muligheder og sociale problemer via deres forældre. Forældrene har fortalt de unge om forholdene.

Næsten lige så mange, 67 pct. (i alt 24 unge), fortæller, at de har hørt om forholdene i skolen. Noget færre, 44 pct. af de unge (i alt 16 un-

ge), fortæller, at de henholdsvis har set udsendelser i tv om sociale forhold, hørt om det i radioen eller hørt om det fra kammeraterne, mens endnu færre, 22 pct. (i alt 8 unge), har læst om sociale forhold på internettet eller har læst om det i avisen.

Det helt tydelige signal er, at de unge får de vigtigste informationer fra forældrene og skolen. Forældrenes betydning kan tolkes som, at de unge, der har deltaget i topmødet, sandsynligvis har nogle engagerede forældre, som går op i, at deres barn ved noget om sociale forhold. Skolen fremstår også som en vigtig informationskilde. Langt færre unge har selv fundet informationer via internet og aviser.

Hvis man skal styrke de unge, så de får flere informationer, er det derfor vigtigt at være opmærksom på, at såvel forældre som skole skal have adgang til at få en god viden. Specielt for unge, der måske ikke har helt så engagerede forældre, som de unge fra topmødet har, kan det være vigtigt i særlig grad at fokusere på skolens ansvar.

Desuden kunne det være relevant, hvis man kunne støtte de unge til at blive bedre til selv at søge informationer via tv, radio og internet, herunder måske etablere nye tilbud med adgang til information om sociale forhold. Endelig må det også anses for væsentligt at støtte de unge til i højere grad at have samtaler/diskussioner med deres jævnaldrende om såvel sociale muligheder som sociale problemer.

SOCIALE FORHOLD, SOM DE UNGE SER

Et væsentligt spørgsmål i undersøgelsen er: "Hvilke sociale forhold ser de unge?" Spørgsmålet er søgt besvaret gennem i alt 19 udsagn i spørgeskemaet. Spørgsmålene stod i tilfældig rækkefølge, så spørgsmål, der handlede om henholdsvis sociale muligheder og sociale problemer, stod mellem hinanden. De unge er bedt om at sætte kryds ved, om de er "enig", "delvis enig" eller "uenig" i de forskellige udsagn, eller om de eventuelt "ikke ved", hvad de skal mene.

I det følgende gennemgås svarene på de forskellige udsagn på den måde, at udsagnene er delt i grupper, efter hvad de handler om, og stillet op i rækkefølge, således at de grupper udsagn, flest unge erklærer, de er helt enige i, står først. Der er størst enighed om de forhold, der kan karakteriseres som sociale problemer, mens der kun er få svar på de spørgsmål, der henviser til forhold, der kan karakteriseres som en social

styrke. Dette skyldes formentlig dels, at de unge i højere grad er opmærksomme på problemer end på styrker, dels at det har været sværere at finde relevante spørgsmål, der kan belyse sociale styrker.

ET TIDLIGT FORBRUG AF CIGARETTER, HASH OG ALKOHOL

De unge har størst fokus på udsagn, der handler om unges forbrug af cigaretter, hash og alkohol, samt på, at der er tale om et tidligt påbegyndt forbrug. Der er flest unge, der er enige i udsagn som:

- Alt for mange unge begynder tidligt at ryge cigaretter – 84 pct. (31) er enige
- Det er et problem, at en del unge meget tidligt begynder at ryge hash – 76 pct. (29) er enige
- Det er et problem, at en del unge meget tidligt begynder at drikke alkohol – 71 pct. (27) er enige. (Her er der dog en lidt større andel piger end drenge, der er enige).

Der er kun en enkelt ung, der ikke er enig i disse tre udsagn. Nogle få ved ikke, om de er enige, og lidt flere er kun delvist enige.

Mange voksne ser også et tidligt forbrug af cigaretter, hash og alkohol som et socialt problem for de unge, ligesom det er kendt, at de grønlandske unge har et tidligt påbegyndt forbrug af både cigaretter, hash og alkohol (Niqlasen & Bjerregaard (red.), 2011).

FORÆLDRES BRUG AF ALKOHOL OG HASH

Ifølge de unge er forældrenes brug af alkohol og hash ligeledes et stort socialt problem for børn og unge. Mange er enige i udsagn som:

- En hel del unge har problemer, fordi deres mor og/eller far har alkoholproblemer – 68 pct. (25) er enige
- En hel del unge har problemer, fordi deres mor og/eller far ryger hash – 54 pct. (20) er enige.

Samlet set er de unge særligt opmærksomme på, at brug/misbrug af alkohol og hash udgør et socialt problem. Det gælder både for unges eget brug/misbrug af alkohol og hash og for forældres brug/misbrug. I slutdokumentet fra børnetopmødet i Ilulissat er brug af alkohol og hash også nævnt som ét af de vigtige punkter, der præger børns og unges liv.

SEKSUELLE OVERGREB

De unge er desuden i høj grad opmærksomme på de problemer, der er knyttet til seksuelle overgreb mod børn og unge. Der er stor enighed om, at:

- En hel del unge har det svært, fordi de har været udsat for seksuelle overgreb – 76 pct. (28) er enige. (En større andel drenge end piger er enige).

Her skal det pointeres, at de unge ikke har svaret på, om de selv har været udsat for seksuelle overgreb. Deres svar handler udelukkende om, at de er enige i, at en hel del unge har det svært, fordi de har været udsat for seksuelle overgreb. Det vil sige, at de unge ser seksuelle overgreb som noget, der er belastende for de personer, der har været udsat for det.

Det, at de unge i så høj grad er opmærksomme på problemerne i forbindelse med seksuelle overgreb, afspejler formentlig, at man i skolen og medierne gennem de senere år i langt højere grad er begyndt at tale om disse ting, end man gjorde tidligere.

DRUK OG KRIMINALITET

En del unge er også enige i udsagn om kriminalitet, druk og voldelig opførsel som et socialt problem, ligesom de pointerer, at det er nogle forhold, som fører til problemer i forhold til politiet.

- En del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet, fx tyveri – 72 pct. (26) er enige
- En del unge har problemer med politiet på grund af voldelig opførsel – 50 pct. (18) er enige.

Her er der tale om sociale problemer knyttet til brug/misbrug af alkohol og hash og om forhold, som kan være meget synlige i gadebilledet.

SVAG SKOLEGANG, INGEN UDDANNELSE OG INTET ARBEJDE

De næste forhold, som der er stor opmærksomhed på, er udsagn om skolegang og erhvervsarbejde:

- Der er alt for mange unge uden nogen faglig uddannelse efter folkeskolen – 63 pct. (24) er enige
- Det er et problem, at mange unge er for dårlige til at læse – 47 pct. (18) er enige
- Der er alt for mange unge, der står uden noget arbejde, når de er gået ud af skolen – 43 pct. (16) er enige.

Spørgsmål om manglende faglig uddannelse, om at være ung og være uden for arbejdsmarkedet, samt det forhold, at mange unge er for dårlige til at læse, har i tiltagende grad været diskuteret i den grønlandske politiske debat. Svarene her viser, at de unge også er opmærksomme på problemstillingerne. I slutdokumentet fra topmødet er sådanne forhold da også nævnt som en del af de ønsker om forandring, som de unge formulerer.

UNGES PSYKISKE VANSKELIGHEDER

I spørgeskemaet er der også en række spørgsmål om mere private eller mere individuelle vanskeligheder, som unge kan have. Der er lidt færre unge – men dog stadigvæk knap halvdelen – der svarer, at de er enige i, at der her er tale om sociale problemer. Det drejer sig om følgende udsagn:

- Mange unge overvejer eller forsøger selvmord – 50 pct. (19) er enige
- Mange unge synes, de har brug for mere hjælp fra andre, end de får – 43 pct. (16) er enige
- Mange unge har det psykisk dårligt og går og har det svært – 39 pct. (15) er enige
- Mange unge har svært ved at klare sig rent følelsesmæssigt, hvis de skal bo i en anden by end deres familie for at få en uddannelse – 39 pct. (15) er enige.

Det mest markante svar er, at halvdelen af de unge er enige i udsagnet om, at mange unge overvejer eller forsøger selvmord, mens yderligere 10 svarer, at de er delvist enige i udsagnet. Vi ved, der er mange unge, der overvejer eller forsøger selvmord, og vi kan her se, at det er et forhold,

som de unge i høj grad er opmærksomme på. En af de unge kommenterer spørgsmålet med følgende bemærkning:

Naalakkersuisut (det grønlandske landsstyre) bør forstå, at når vi prøver at hjælpe én med selvmordstanker ved at oplyse myndighederne om ham/hende, så bliver der ikke lyttet godt nok til os.

En kommentar, der viser, at både voksne og unge har svært ved at forholde sig aktivt handlende til svære sociale problemer.

De to sidste udsagn er der lidt færre unge, der er enige i. Til gengæld er der mange unge, der svarer, at de er delvist enige. Forklaringen kan være, at der i disse to tilfælde er tale om nogle udsagn, som det kan være sværere at få øje på. En ung, der drikker, kan man kun dårligt undgå at lægge mærke til – og man kan slet ikke undgå det, hvis han kommer i konflikt med politiet, mens en ung, der har det psykisk dårligt, eller en ung, der har svært ved at klare sig følelsesmæssigt uden sin familie, ikke er lige så iøjnefaldende.

UNGE HJÆLPER UNGE

Ud over de mere problemorienterede udsagn var der som nævnt tidligere også en række udsagn, der handlede om mulige sociale styrker. Det var i form af en række spørgsmål, der pointerede forskellige muligheder for, at unge kunne støtte hinanden. En stor del af de unge var enige i udsagnet om, at unge som regel har et godt kammeratskab. Ligesom der kun var få unge, der var enige i, at unge ofte har den holdning, at man ikke skal blande sig i andre menneskers liv. Færre unge var enige i udsagn om, at de unge er gode til at hjælpe hinanden eller til at dele med hinanden:

- Unge har som regel et godt kammeratskab – 57 pct. (21) er enige
- Unge har ofte den holdning, at man ikke skal blande sig i andre menneskers liv – 25 pct. (9) er enige
- Unge er for det meste gode til at hjælpe hinanden, når noget er svært – 42 pct. (16) er enige
- Unge er som regel gode til at dele det, de har, med andre – 34 pct. (13) er enige.

Mange giver her udtryk for, at de er delvist enige, færre er uenige, og kun nogle få ved ikke, hvad de skal svare.

De to sidste udsagn, der kan tolkes som et udtryk for, at unge hjælper unge, er der færre unge, der svarer, at de er ”enig i”. Til gengæld er der mange svar i kategorien ”delvis enig”. Dette kan måske tolkes som et udtryk for, at det er nogle forhold, der ikke tidligere er tænkt så konkret på. Igen er der tale om noget, der ikke umiddelbart kan iagttages, og måske er det noget, man ikke selv har prøvet – eller hvis man har prøvet, er det ikke sikkert, at man har været opmærksom på, at det var det, man gjorde, eller det, man modtog.

For disse udsagn er der en kønsforskel: Pigerne mener i langt højere grad end drengene, at unge for det meste er gode til at hjælpe hinanden, når noget er svært. Næsten alle, der har svaret, at det var de enige i, er piger.

SAMMENFATNING

Samlet kan man konstatere, at de unge i vid udstrækning er opmærksomme på en række sociale forhold, som har betydning for børns og unges liv, og som har været diskuteret i den offentlige debat gennem de senere år.

De unge er mest opmærksomme på sociale problemer og i mindre grad opmærksomme på sociale ressourcer. Det kan dels skyldes, at det er lettere at få øje på problemer end at få øje på ressourcer, dels at diskussionen om den enkeltes ansvar for at træde til, når der er sociale problemer, endnu ikke har nogen fremtrædende plads i den offentlige debat.

Samme tendens finder vi i slutdokumentet fra topmødet, som ligger på nettet (www.nakuusa.gl). I slutdokumentet er der nævnt en række problemer, men ikke nogen egentlige ressourcer. I stedet for ressourcer er der nævnt en række normative udsagn, der pointerer den enkeltes personlige ansvar, og en række holdninger om, hvad der er den korrekte væremåde. I slutdokumentet står der:

- De voksne skal vise forståelse over for børnene
- Vi børn har selv et ansvar for at følge med i skolen
- Vi har mulighed for at uddanne os i andre lande, og vi har mulighed for at lære fremmedsprog

- Vi vil have mere selvtillid og vil kunne stå frem og sige vores mening uden at være generte og være bange for at lave fejl
- Vi vil kunne sige nej til ting, vi ikke ønsker
- Vi har brug for at kunne tale mere med hinanden, for vi ved, at børn, der mobber andre, er børn, der har problemer i hjemmet
- Vi vil være medansvarlige for vores uddannelse og tænke over, hvad vi vil bruge vores liv på. Vi kan selv finde muligheder på nettet eller ad andre veje.

I alle tilfælde er det udsagn, der anviser en retning at følge, uden der er tale om nogen særlig konkret anvisning. Der er i højere grad tale om tilkendegivelse af holdninger end om anvisning af handlinger. Dette slutdokument kan karakteriseres som et fint første trin i en forandringsproces, da holdninger er en god forudsætning for handlinger. Det næste trin må nu være at drøfte, hvordan man kan realisere de holdninger, der nævnes. Hvordan gør voksne, når de viser forståelse over for børnene? Hvad er det at vise forståelse? Hvilke handlinger er der tale om? Eller: Hvad betyder det, at børn selv har et ansvar for at følge med i skolen? Hvordan gør man det? Hvilke handlinger er der tale om? Hvordan kan man støtte hinanden? Og hvordan kan man opbygge et system, som kan støtte alle i den proces? Der er nok at tage fat på, så der vil næppe blive mangel på emner for NAKUUSA's fremtidige arbejde.

Det mest banebrydende ved de sociale forhold/sociale problemer, der er behandlet i dette afsnit, er det faktum, at disse emner har været omtalt af de unge. Det er utroligt flot – og utroligt modent af de unge. Svarene fra de unge, der har været med i denne første undersøgelse, tyder på, at de er parate til at tale om svære emner, parate til at søge at sætte ord på de svære emner og parate til at offentliggøre, at der er problemer, som det er godt at få talt om.

HVILKE SOCIALE PROBLEMER DER SKAL GØRES NOGET VED

Dette kapitel undersøger, hvilke sociale problemer de unge mener, det er vigtigt at arbejde på at få løst. For alle de problemer, der blev spurgt til – og som der blev redegjort for i det foregående kapitel – blev der derfor efterfølgende spurgt, om den unge ville svare ”ja”, ”måske”, ”nej” eller ”ved ikke” med hensyn til, om det er et problem, som der skal gøres noget ved.

Der er massiv opbakning til, at der skal gøres noget ved de omtalte problemer. Opbakningen følger samme mønster som beskrevet ved udsagnene om problemer. Der er størst opbakning til, at der skal gøres noget ved de helt konkrete og iøjnefaldende problemer, og mindst opbakning til, at der skal gøres noget ved de problemer, som det kan være svært at få øje på med det blotte øje. Her er der dog tale om, at de fleste af de unge svarer ”måske” i stedet for at svare ”ja”.

Tabel 4.1 viser fordelingen af svar på spørgsmålet om, hvorvidt den unge mener, der skal gøres noget ved hvert af de enkelte problemer. Der er ikke nogen informationer om, hvordan de unge kunne forestille sig (eller ønske sig), at der blev gjort noget ved problemerne, da der ikke er stillet nogen spørgsmål om det.

TABEL 4.1

De unges angivelse af, hvorvidt de mener, at der skal gøres noget ved de forskellige sociale problemer. Mulighed for at angive flere svar. Procent.

Beskrivelse af problem:	Ja, der skal gøres noget	Der skal måske gøres noget	Nej/ved ikke
En del unge begynder meget tidligt at drikke alkohol	95	5	0
Mange unge begynder tidligt at ryge cigaretter	92	8	0
En del unge begynder meget tidligt at ryge hash	86	11	3
En del unge har det svært, fordi de har været udsat for seksuelle overgreb	86	14	0
En del unge har det svært, fordi deres mor og/eller far har alkoholproblemer	84	16	0
En del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet	84	14	2
En del unge har problemer med politiet på grund af druk og voldelig opførsel	78	19	3
Mange unge overvejer eller forsøger selvmord	73	24	3
En del unge har problemer, fordi deres mor og/eller far ryger hash	70	24	6
Mange unge er for dårlige til at læse	65	30	5
Mange unge får ikke nogen faglig uddannelse efter folkeskolen	65	30	5
Mange unge står uden arbejde, når de er gået ud af skolen	57	32	11
Mange unge har det psykisk dårligt og går og har det svært	58	39	3

Anm.: N = 37, dvs. en ubesvaret, der ikke indgår i beregningsgrundlaget.

Kilde: Spørgeskema på børnetopmødet i Ilulissat, oktober 2011.

PROBLEMFYLDT BRUG AF CIGARETTER, ALKOHOL OG HASH

Ligesom da det handlede om de unges opfattelse af, hvad der er sociale problemer, findes det her, at unges brug/misbrug af cigaretter, alkohol og hash også står øverst på listen over de problemer, der skal gøres noget ved. Tilsvarende er brug/misbrug af alkohol og hash hos forældrene placeret højt på listen.

Det vil sige, at de unge i høj grad har den opfattelse, at der skal gøres noget ved det store forbrug/misbrug af alkohol og hash, både blandt de unge selv og blandt forældrene.

SEKSUELLE OVERGREB

Unge, der har det dårligt på grund af seksuelle overgreb, træder også frem som et tydeligt tema. Holdningen markerer, at det fokus på seksuelle overgreb, som der har været i de seneste år i Grønland, har sat sig spor.

Alle – også alle unge – har formentlig hele tiden vidst, at der var seksuelle overgreb mod børn og unge, men det har tidligere ikke været noget, der har været talt om. De unges svar viser, at det nu er et tema, som man er parat til at tale om.

MERE INDIVIDUELLE PROBLEMER

Det sociale problem, som der er færrest unge, der mener, der skal gøres noget ved, er, at ”mange unge har det psykisk dårligt og går og har det svært”.

Igen er der tale om, at dette kan tolkes som et tegn på, at det er et forhold, som det kan være svært at iagttage, og som det derfor også kan være sværere at forestille sig, at der skal gøres noget ved. Ligesom der formentlig er tale om, at det er et felt, de unge ved mindre om. De ved, at folk kan have det svært og have individuelle problemer, men der er formentlig langt mindre viden om, hvordan individuelle problemer kan opstå. For eksempel at man ofte kan få det psykisk dårligt som følge af, at man har været udsat for seksuelle overgreb.

De unges alder spiller ind i fordelingen af besvarelserne: Jo yngre man er, jo sværere kan det være at se det at have det dårligt som et socialt problem, der kan gøres noget ved. Samtidig er der her en kønsforskel, idet pigerne oftere end drengene anerkender det som et problem, der skal gøres noget ved.

SAMMENFATNING

De unge har samlet den opfattelse, at det vil være vigtigt at få gjort noget ved de forskellige sociale problemer. For eksempel et tidligt startende forbrug af alkohol eller det at have været udsat for seksuelle overgreb ses som problemer, der klart skal gøres noget ved, mens det at have det psykisk dårligt har en lavere placering.

Konklusionen er, at det er vigtigt at få en bedre formidling af psykologiske forhold, fx hvordan vanskelige sociale forhold kan manifestere sig i, at man har det dårligt/er trist/tænker på selvmord, samtidig med at det formidles, at det er ting, som man kan tale om, og som man kan ændre.

AT TALE OM OG AT HANDLE PÅ SOCIALE PROBLEMER

I de foregående kapitler er det fremhævet, at de unge på topmødet generelt har en god viden om, at der findes sociale problemer i Grønland, og at de er interesserede i at få problemerne løst. Alligevel er der stor forskel på, hvilke problemer de taler om, ligesom det er de færreste unge, der taler med deres jævnaldrende om sociale problemer.

FORSKEL MELLE M PIGER OG DRENGE

Samtidig er der en tydelig forskel mellem pigers og drenges svar, idet pigerne i højere grad end drengene oplyser, at de taler med andre unge om sociale muligheder og sociale problemer. Svarene præsenteres i tabel 5.1, hvor piger og drenge præsenteres særskilt.

TABEL 5.1

Pigers og drenges angivelse af, hvor meget de taler med andre unge om sociale muligheder og sociale problemer. Procent.

	Piger	Drenge	Alle
Vi taler meget om det	32	7	22
Vi taler om det en gang imellem	41	33	38
Vi taler meget sjældent om det	14	60	32
Vi taler aldrig om det	13	0	8
Antal i alt	22	15	37

Anm.: N = 37, dvs. en ubesvaret, der ikke indgår i beregningsgrundlaget.

Kilde: Spørgeskema på børnetopmødet i Ilulissat, oktober 2011.

SVÆRT AT TALE OM

Mange synes, det er svært at tale om sociale muligheder og sociale problemer: Det gælder for halvdelen af både piger og drenge. Selvom pigerne i højere grad end drengene samlet set svarer, at de taler om sociale muligheder og sociale problemer, synes begge parter, at det er svært at tale om.

I de tidligere kapitler har det flere gange været nævnt, at de unge finder det svært at tale om specielt de sociale problemer, herunder at det er begrænset, hvor omfattende en viden de har om specielt de psykologiske forhold. Det peger på, at det kan være en vigtig målsætning at sørge for, at de unge (og for så vidt også de voksne) får en større viden og bliver bedre til at drøfte problemerne samt tanker om, hvad der kan gøres ved disse problemer, med hinanden.

HVEM HAR ANSVARET FOR, AT DER GØRES NOGET?

De unge er blevet spurgt om, hvem der efter deres opfattelse kan have del i ansvaret for, at der gøres noget ved problemerne. Der er blevet spurgt specifikt til, om de unge mener, at henholdsvis landspolitikerne, kommunalpolitikerne, ansatte i relevante departementer, ansatte i kommunen, psykologer, politiet, forældrene, de unge selv og/eller skolen har en del af ansvaret for, at der kan ske noget på et eller flere af de områder, der er nævnt som problemfyldte.

For flere af de unge har det været svært at svare på, hvem der har en del af ansvaret for, at der kan komme til at ske en forbedring på et eller flere af de omtalte områder med sociale problemer. En siger fx:

Jeg kunne ikke lige svare på spørgsmålene om, hvem der har ansvar for, at der bliver gjort noget. Det var lidt for svært for mig.

Tabel 5.2 viser andelen af henholdsvis piger og drenge, der svarer, at ansvaret for, at der kan ske noget på ét eller flere af de områder, hvor der er sociale problemer, i høj grad ligger hos forældrene. Dette valg er interessant. For selvom det er korrekt, at forældre i høj grad har indflydelse på de sociale problemer, deres egne børn kan komme ud for, så er det også en meget individuel forståelse af vanskelighederne. Ligesom det for nogle unge i høj grad er forældrenes måde at leve på, der udgør det so-

ciala problem, fx hvis forældrene har et problematisk forbrug af alkohol eller hash (Christensen m.fl., 2009).

TABEL 5.2

Pigers og drenges angivelse af, hvem der i høj grad har en del af ansvaret for, at der kan ske noget på områderne med sociale problemer. Procent.

	Piger	Drenge	Alle
Forældrene	96	86	92
Politiet	48	62	53
De unge	52	46	50
Psykologer	62	31	50
Skolen	52	31	44
Ansatte i forskellige departementer	52	39	47
Landspolitikerne	57	31	47
Kommunalpolitikere	43	15	32
Ansatte i kommunen	41	8	29
Antal i alt	21	13	34

Anm.: N = 34. De fire ubesvarede indgår ikke i beregningsgrundlaget.

Kilde: Spørgeskema på børnetopmødet i Ilulissat, oktober 2011.

Både piger og drenge giver udtryk for, at forældrene har det altafgørende hovedansvar for, at der kan komme til at ske en forbedring af forholdene omkring de sociale problemer. Cirka halvdelen mener desuden, at de unge selv er ansvarlige. Problemernes løsning ses således i høj grad som et ansvarsområde for familien.

Derudover mener cirka halvdelen af de unge, at politiet har et ansvar. Det gælder især drengene, mens pigerne i højere grad mener, at psykologer har ansvaret. Dette afspejler formentlig de to køns forskellige opfattelse af, hvad der er sociale problemer, og af, om der skal gøres noget ved problemerne.

Landspolitikere, kommunalpolitikere og ansatte i kommunen, der henholdsvis er ansvarlige for at vedtage lovgivningen, administrere lovgivningen og udføre, hvad lovgivningen fastlægger, der kan/skal gøres, har et ansvar ifølge cirka halvdelen af pigerne, men kun ifølge en meget lille gruppe af drengene.

SAMMENFATNING

De unges svar i dette kapitel skal læses med udgangspunkt i deres unge alder. De unge er meget unge, når de skal tage stilling til, hvem der har

del i ansvaret for, at der kan ske noget positivt på de områder, der er nævnt som sociale problemer. Det er formentlig også dette, der kan være medvirkende til, at forældrenes ansvar bliver placeret så højt.

Det er et svært område, og man kan ikke med rimelighed forvente mere udførlige svar fra de unge. Alligevel vil det være et område, som det er vigtigt at arbejde med. Vejen vil være at formidle langt større viden om indholdet af forskellige sociale problemer, mulighederne for at løse dem og at formidle viden om og erfaring med, hvordan der kan samarbejdes om løsningen.

Desuden bør man være opmærksom på, at de unge i høj grad foreskriver et individuelt ansvar og dermed også i vid udstrækning individuelle løsninger. Det vil være væsentligt, om man i højere grad kan inddrage samfundet i forståelsen af ansvaret for at løse de sociale problemer, herunder give en øget forståelse af de realistiske muligheder, der er for en løsning, samt for det nødvendige samarbejde mellem individ, familie, social gruppe, kommunerne og landet.

LITTERATUR

- Bjerregaard, P. & I.K. Dahl-Petersen (red.) (2008): *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2007. Levevilkår, livsstil og helbred*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Brochmann, H. (1992): *Bygden i Diskobugten*. København: Gyldendal.
- Christensen, E., L.G. Kristensen & S. Baviskar (2009): *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:01.
- Curtis, T., F.B. Larsen, K. Helweg-Larsen & P. Bjerregaard (2002): “Violence, Sexual Abuse and Health in Greenland”. *International Journal of Circumpolar Health*, 61, 2, s. 110-123.
- Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling (2011): *Redegørelse om børne- og ungestrategien*. Nuuk: Departementet.
- Folkver, P. & F. Hvilsom (1994): *Af den indre styrke. Beretninger om liv og død trehundrede kilometer nord for polarcirklen*. Nuuk: Atuakkiorfik.
- Heinrich, J. (2010): *Eske Brun og det moderne Grønlands tilblivelse 1932-64*. Ph.d.-afhandling. Ilisimatusarfik. KVUG (Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland).
- Joelsen, A. (2010): *Komparativ undersøgelse af primær socialisering i det traditionelle Grønland og dagens Grønland gennem det sociale netværk Facebook*. Bacheloropgave. Nuuk. Ilisimatusarfik. Afdeling for Samfundsvidenskab, Sociologi.

- Kahlig, W. & N. Banerjee (red.) (2007): *Børn og unge i Grønland – en antologi*. Nuuk: MIPI.
- Nathansen, K.M. (2004): *Fra 'den gode skole' til 'det gode liv': En diskussion om styrkelse af den personlige udvikling i Grønland gennem en koordineret opbygning af emotionelle og sociale kompetencer i hjem, daginstitution og skole*. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Niclasen, B.V. & P. Bjerregaard (red.) (2011): *Folkesundhed blandt skolebørn*. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Niclasen, B., K. Løngaard, L. Laursen & C. Schnohr (2007): Health on the Top. Results from the HBSC study in Greenland in 2006. [Original: Sundhed på Toppen. Resultater fra HBSC-undersøgelsen i Grønland i 2006]. Inussuk Arctic Research Journal, 1:2007.
- Pedersen, J.M. (2001): Grønlandske skolebørn ryger – en trussel for livet. [Greenlandic Children Smoke – a Threat for Life]. I: Jørgensen, P.S., B.E. Holstein & P. Due (red.), *Sundhed på vippen*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Pedersen, J.M. (1997): Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn. [Health Behaviour among Greenlandic Schoolchildren]. *DIKE's Grønlandsskrifter*, nr. 8, København.
- Schiermacher, M. (2010): *Den moderne qivittog – En tilstand af permanent midlertidighed*. Specialeafhandling. Københavns Universitet. Institut for Antropologi.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2011

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 11:01 Liversage, A., Jakobsen, V. & Rode Hansen, I.: *"Det var ikke nemt, men jeg klarede det!" Interviewundersøgelse med etniske minoritetskvinder om uddannelse*. 156 sider. ISBN: 978-87-7119-000-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 11:02 Filges, T. & Holt, H.: *AC-arbejdskraft i den vestlige del af Region Midtjylland. Muligheder og barrierer*. 96 sider. ISBN: 978-87-7119-001-4. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:03 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H., Heiner Schmidt, L. & Aaquist, M.: *Forebyggende foranstaltninger 5-9 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 3*. 184 sider. ISBN: 978-87-7119-002-1. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 11:04 Jacobsen, J. & Lindstrøm, M.: *Lokal integration af førtidspensionister*. 110 sider. ISBN: 978-87-7119-003-8. Vejledende pris: 110 kr.
- 11:05 Deding, M. (red.): *Forskning om tvang i misbrugsbehandling. En kortlægning foretaget af SFI Campbell*. 110 sider. ISBN: 978-87-7119-004-5. Netpublikation.

- 11:06 Oldrup, H., Lindstrøm, M. & Korzen, S.: *Vold mod førskolebørn. Praksis og barrierer for opsporing og underretning*. 110 sider. ISBN: 978-87-7119-005-2. Netpublikation.
- 11:07 Christensen, E.: *Væk fra Grønland. Udsatte grønlandere, der er flyttet til Danmark med deres børn*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-006-9. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:08 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2010*. 140 sider. ISBN: 978-87-7119-007-6. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 11:09 Bengtsson, S., Hansen, H. & Røgeskov, M.: *Børn med en funktionsnedsættelse og deres familier. Den første kortlægning i Norden*. 108 sider. ISBN: 978-87-7119-008-3. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 11:10 Vitus, K. & Kjær, A.A.: *PSP-samarbejdet. En kortlægning af PSP-Frederiksberg, Odense, Amager og Esbjerg*. 201 sider. ISBN: 978-87-7119-009-0. Netpublikation.
- 11:11 Graversen, B.K.: *Tættere på arbejdsmarkedet? Om effektmåling af beskæftigelsesindsatsen for ikke-arbejdsmarkedsparede ledige*. 78 sider. ISBN: 978-87-7119-010-6. e-ISBN: 978-87-7119-048-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 11:12 Andersen, D., Thomsen, R., Langhede, A.P., Albæk Nielsen, A. & Toft Hansen, A.: *Skolernes samarbejde. Kortlægning af skolernes kontakt med kommunale forvaltninger og andre institutioner*. 249 sider. ISBN: 978-87-7119-011-3. Netpublikation.
- 11:13 Larsen, M., Bach, H.B. & Ellerbæk, L.S.: *55-70-åriges forbliven på arbejdsmarkedet. Adfærd, forventninger, aftaler og kendskab til regler*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-012-0. e-ISBN: 978-87-7119-045-8. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 11:14 Christoffersen, M.N. & Hammen, I.: *ADHD-indsatser. En forskningsoversigt*. 129 sider. ISBN: 978-87-7119-013-7. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 11:15 Oldrup, H., Korzen, S., Lindstrøm, M. & Christoffersen, M.N.: *Vold mod børn og unge. Hovedrapport*. 95 sider. ISBN: 978-87-7119-014-4. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:16 Rostgaard, T., Bjerre, L., Sørensen, K. & Rasmussen, N.: *Omsorg og etnicitet. Nye veje til rekruttering og kvalitet i aldreplejen*. 207 sider. ISBN: 978-87-7119-015-1. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 11:17 Bengtsson, S., Alim, W., Holmskov, H. & Lund, A.: *Sociale indsatser til mennesker med ADHD. En kortlægning*. 166 sider. ISBN: 978-

- 87-7119-017-5. e-ISBN: 978-87-7119-040-3. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 11:18 Böcker Jakobsen, T., Langhede, A.P. & Sørensen, K.: *Lige muligheder – støtte til udsatte børn og unge. Evalueringsrapport 1: Beskrivelse af igangsatte forsøgsprojekter*. 87 sider. ISBN: 978-87-7119-016-8. Netpublikation.
- 11:19 Albæk, K. & Brink Thomsen, L.: *Er kvindefag lavtlønsfag? En analyse af sammenhængen mellem løn og andelen af kvinder i enkelte arbejdsfunktioner*. 97 sider. ISBN: 978-87-7119-018-2. Vejledende pris: 97,00 kr.
- 11:20 Knudsen, L. & Egelund, T.: *Effekter af slægtspleje. Slægtsanbragte børn og unges udvikling sammenlignet med plejebørn fra traditionelle plejefamilier*. 161 sider. ISBN: 978-87-7119-019-9. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 11:21 Kofod, J., Dyrvig, T.F., Markwardt, K., Lagoni, N., Bille, R., Termansen, T., Christiansen, L., Toldam, E.J. & Vilshammer, M.: *Prostitution i Danmark*. 395 sider. ISBN: 978-87-7119-020-5. Vejledende pris: 390,00 kr.
- 11:22 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Handicap og beskæftigelse i 2010. Regionale Forskelle*. 68 sider. ISBN: 978-87-7119-021-2. e-ISBN: 978-87-7119-022-9. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 11:23 Amilon, A.: *Supplerende arbejdsmarkedspension. Hvorfor vælger eller fravælger førtidspensionister ordningen?* 92 sider. ISBN: 978-87-7119-023-6. e-ISBN: 978-87-7119-024-3. Vejledende pris: 90,00 kr.
- 11:24 Christensen, E. & Hansen, H.: *Den sociale indsats for børn og unge i Grønland. Kortlægning af aktiviteterne 2011*. 44 sider. ISBN: 978-87-7119-025-0. e-ISBN: 978-87-7119-026-7. Vejledende pris: 40,00 kr.
- 11:25 Lyk-Jensen, S.V., Weatherall, C.D., Heidemann, J., Damgaard, M. & Glad, A.: *Soldater før og under udsendelse. En kortlægning*. 190 sider. e-ISBN: 978-87-7119-028-1. Netpublikation.
- 11:26 Ottosen, M.H. & Stage, S.: *Dom til fælles forældremyndighed. En evaluering af forældreansvarsloven*. 257 sider. ISBN: 978-87-7119-029-8. e-ISBN: 978-87-7119-030-4. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 11:27 Liversage, A. & Leelo Knudsen, L.: *Kvinder i byggefag. En interviewundersøgelse*. 131 sider. ISBN: 978-87-7119-031-1. e-ISBN: 978-87-7119-032-8. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 11:28 Christensen, E. & Hansen, H.: *Kalaallit numaanni meeqqanut inu-usutunullu isumaginninnikekut suliniutit*. 46 sider. ISBN: 978-87-

- 7119-033-5. e-ISBN: 978-87-7119-034-2. Vejledende pris: 40,00 kr.
- 11:29 Lausten, M., Mølholt, A.-K., Hansen, H., Vammen, K.S., Schmidt, L.H. & Legendre, A.-C.: *Forebyggende foranstaltninger 10-13 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 4*. 184 sider. ISBN: 978-87-7119-036-6. e-ISBN: 978-87-7119-037-3. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 11:30 Bengtsson, S.: *Danmark venter stadig på sin psykiatireform. Et rids af udviklingen de seneste årtier*. 78 sider. ISBN: 978-87-7119-038-0. e-ISBN: 978-87-7119-039-7. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 11:32 Oldrup, H.H. & Vitus, K.: *Indsatser over for udsatte 0-3-årige og deres forældre. En systematisk forskningsoversigt*. 213 sider. ISBN: 978-87-7119-041-0. e-ISBN: 978-87-7119-042-7. Vejledende pris: 210,00 kr.
- 11:33 Bo Madsen, M., Jacobsen, S. & Jensen, S.: *Socialt bedrageri. Et litteraturstudie*. 100 sider. e-ISBN: 978-87-7119-044-1. Netpublikation.
- 11:34 Christoffersen, M.N., Skov Olsen, P., Vammen, K.S., Sander Nielsen, S., Lausten, M. & Brauner, J.: *Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge. Risiko- og beskyttelsesfaktorer*. 207 sider. ISBN: 978-87-7119-046-5. e-ISBN: 978-87-7119-047-2. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 11:35 Fuglsang Olsen, R., Egelund, T. & Lausten, M.: *Tidligere anbragte som unge voksne*. 145 sider. ISBN: 978-87-7119-043-4. e-ISBN: 978-87-7119-051-9. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 11:36 Brink Thomsen, L. & Høgelund, J.: *Køn, Handicap og beskæftigelse i 2010*. 47 sider. e-ISBN: 978-87-7119-053-3. Netpublikation.
- 11:37 Liversage, A. & Gudrun Jensen, T.: *Parallele retsopfattelser i Danmark. Et kvalitativt studie af privatretlige praksisser blandt etniske minoriteter*. 191 sider. ISBN: 978-87-7119-054-0. e-ISBN: 978-87-7119-055-7. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 11:38 Ottosen, M.H., Stage, S. & Søndergaard Jensen, H.: *Børn i deleordninger. En kvalitativ undersøgelse*. 209 sider. ISBN: 978-87-7119-056-4. ISBN: 978-87-7119-057-1. Vejledende pris: 200,00 kr.
- 11:39 Jin Pedersen, M., Rosdahl, A., Winther, S.C., Langhede, A.P. & Lynggaard, M.: *Ledelse af folkeskolerne. Vilkår og former for skoleledelse*. 283 sider. e-ISBN: 978-87-7119-058-8. Netpublikation.
- 11:40 Dreyer Espersen, L., Eiberg, M. & Andersen, D.: *Vejle til ungdomsuddannelse 2. Kvalitative interview med skoleledere, lærere, elever og UU-vejledere*. 169 sider. e-ISBN: 978-87-7119-060-1. Netpublikation.

- 11:41 Palmhøj Nielsen, L. & Skov Olsen, P.: *11-åriges trivsel og risiko. Statistiske analyser af 11-åriges trivsel*. 115 sider. ISBN: 978-87-7119-061-8. e-ISBN: 978-87-7119-062-5. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 11:42 Thuesen, F., Tørslev, M.K. & Gudrun Jensen, T.: *Rekruttering og fastholdelse af højtuddannet arbejdskraft. Danmark, Norge, Holland, Storbritannien og Canada*. 244 sider. ISBN: 978-87-7119-063-2. e-ISBN: 978-87-7119-064-9. Vejledende pris: 240,00.
- 11:43 Brink Thomsen, L., Holt, H., Jensen, S. & Thuesen, Frederik: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2011*. 194 sider. ISBN: 978-87-7119-065-6. e-ISBN: 978-87-7119-066-3. Vejledende pris: 190,00 kr.
- 11:44 Bengtsson, S. & Stigaard, D.L.: *Aktuel skandinavisk og britisk handicappforskning. En kortlægning af miljøer*. 318 sider. ISBN: 978-87-7119-067-0. e-ISBN: 978-87-7119-068-7. Vejledende pris: 310,00 kr.
- 11:45 Lauritzen, H.H., Boje-Kovacs, B. & Benjaminsen, L.: *Hjemløshed i Danmark 2011. National kortlægning*. 148 sider. ISBN: 978-87-7119-069-4. e-ISBN: 978-87-7119-070-0. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 11:46 Stigaard, D.L.: *Fra hjemløshed til egen bolig. Et interviewstudie blandt tidligere hjemløse*. 68 sider. e-ISBN: 978-87-7119-071-7. Netpublikation.
- 11:47 Calmar Andersen, S. & Winter, S.C. (red.): *Ledelse, læring og trivsel i folkeskolerne*. 164 sider. ISBN: 978-87-7119-072-4. e-ISBN: 978-87-7119-073-1. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 11:48 Holt, H. & Larsen, M.: *Kønsopdelt lønstatistik og redegørelse om lige løn. Evaluering af loven*. 118 sider. e-ISBN: 978-87-7119-074-8. Netpublikation.
- 11:49 Brauner, J., Skov Olsen, P. & Egelund, T.: *Muligheder for Dokumentation af anbringelser. En gennemgang af målemetoder*. 168 sider. ISBN: 978-87-7119-076-2. e-ISBN: 978-87-7119-077-9. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 12:01 Lyk-Jensen, S.V., Glad, A., Heidemann, J. & Damgaard, M.: *Soldater efter udsendelse. En spørgeskemaundersøgelse*. 117 sider. e-ISBN: 978-87-7119-075-5. Netpublikation.
- 12:02 Lausten, M., Hansen, H., Mølholt, A.-K., Vammen, K.S. & Legendre, A.-C.: *Forebyggende foranstaltninger 14-17 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 5*. 235 sider. ISBN: 978-87-7119-078-6. e-ISBN: 978-87-7119-079-3. Vejledende pris: 230,00 kr.

- 12:03 Rostgaard, T., Brunner, T.N. & Fridberg, T.: *Omsorg og livskvalitet i plejeboligen*. 150 sider. ISBN: 978-87-7119-080-9. e-ISBN: 978-87-7119-081-6. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:05 Ellerbæk, L.S. & Høst, A.: *Udlejningsredskaber i almene boliger. En analyse af brugen og effekterne af udlejningsredskaber i almene boligområder*. 258 sider. ISBN: 978-87-7119-084-7. e-ISBN: 978-87-7119-085-4. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 12:06 Høgelund, J.: *Effekter af den beskæftigelsesrettede indsats for sygemeldte. En litteraturoversigt*. 112 sider. e-ISBN: 978-87-7119-086-1. Netpublikation.
- 12:07 Skovbo Rasmussen, P. & Skov Olsen, S.: *Positiv adfærd i læring og samspil (PALS). En evaluering af en skoleomfattende intervention på 11 pilotskoler*. 159 sider. ISBN: 978-87-7119-087-8. e-ISBN: 978-87-7119-088-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:08 Fridberg, T. & Damgaard, M.: *Frivillige i hjemmeværnet 2011*. 120 sider. ISBN: 978-87-7119-089-2. e-ISBN: 978-87-7119-090-8. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:10 Bengtsson, S.: *Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde*. 120 sider. ISBN: 978-87-7119-092-2. e-ISBN: 978-87-7119-093-9. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:12 Christensen, E.: *Nakuusa – vi vil og vi kan. En opfølgning på Youth Forum i Ilulissat 2011*. 48 sider. e-ISBN: 978-87-7119-096-0. Netpublikation.
- 12:13 Christensen, E.: *Nakuusa – piunavugut saperatalu. 2011-mi ilulissani Youth Forum pillugu nangitsineq*. 51 sider. e-ISBN: 978-87-7119-097-7. Netpublikation.

NAKUUSA – VI VIL OG VI KAN

EN OPFØLGNING PÅ YOUTH FORUM I ILULISSAT 2011

Det Grønlandske Selvstyre er begyndt at arbejde med nye tanker inden for det sociale og økonomiske område. En væsentlig ting er, at alle skal til at tage mere socialt ansvar for både sin egen og andre menneskers trivsel og til at deltage mere aktivt i løsningen af sociale problemer.

Rapporten belyser de unges rolle i denne sammenhæng. Den handler om en gruppe helt unges kendskab til sociale problemer, og om, hvad de unge mener, der bør gøres noget ved. NAKUUSA, der betyder "lad os være stærke", er et projekt, der gennemføres af Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling i Grønlands Selvstyre og UNICEF Danmark. Projektet består af en række aktiviteter, der skal sikre, at børns vilkår og rettigheder styrkes i Grønland. SFI har fået som konsulentopgave at følge projektet, der løber over 4 år, og udgiver en mindre rapport i hvert af årene 2012, 2013, 2014 og 2015.

Denne rapport er den første fra projektet. Den består af resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse af 38 unge 13-15-årige, som i oktober 2011 deltog i NAKUUSA Youth Forum i Ilulissat. Målet med rapporten er at afdække de unges viden om og holdning til sociale problemer og sociale muligheder.

Rapporten er finansieret af UNICEF Danmark.